

ЩОДО НОРМАТИВНО-ПРАВОВОГО РЕГУЛЮВАННЯ ГОСПОДАРСЬКО- ТОРГОВЕЛЬНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ В УКРАЇНІ

Крупа Лариса Володимирівна,

канд. юрид. наук,

доцентка кафедри господарського права,

Національний юридичний університет

імені Ярослава Мудрого,

Україна, м. Харків

e-mail: taran.ukraine@gmail.com

ORCID 0000-0002-8439-5905

Досліджено проблеми нормативно-правового регулювання господарсько-торгівельної діяльності в Україні. Розглянуто деякі питання господарсько-торгівельного законодавства, його ознаки, системи та тенденції формування. Умовно виділено загальне та спеціальне законодавство, що регулює торговельну діяльність. Визначено певне спрямування в систематизації норм правового регулювання залежно від об'єкта регулювання, а саме організації ринку, товарної належності тощо. Проаналізовано основні нормативні акти у сфері торгівлі.

Ключові слова: торговельна діяльність; господарсько-торгівельне законодавство; торгівля.

Постановка проблеми. На думку соціологів, світова економічна криза, спричинена коронавірусною інфекцією COVID-19, вивела в передові галузі народного господарства за ознакою приросту та розвитку саме торгівлю. Так, у Щорічному дослідженні центру Разумкова зазначається: «За результатами 2019 р. частка переробної промисловості у структурі ВВП за виробничим методом складала 10,8 %, а оптової й роздрібної торгівлі, ремонту автотранспортних засобів – 13,2 %, то за результатами трьох кварталів 2020 р. відповідні показники склали 10,2 % і 14 %. Тобто характеристикою української економіки дедалі більше стає не створення нових сучасних продуктів, а ремонт і перепродаж застарілої продукції» [1]. Крім того, протягом останнього часу спостерігається системна невизначеність стосовно управління та організації господарської діяльності з боку центральних органів державної влади, що відповідно не сприяє подоланню кризових явищ.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. У вітчизняній науці господарського права існує небагато сучасних досліджень, присвячених проблемам нормативно-правового регулювання торговельної діяльності як різновиду господарської. Серед науковців, які в той чи інший час працювали в цьому напрямку, слід виділити Д. В. Зеркалова (D. V. Zerkalov), Є. О. Крашеніннікова (Ye. O. Krashennnikov), А. А. Попова (A. A. Popov), Г. Ф. Шершеневича (H. F. Shershenevych). У сучасній літературі певної уваги правовому регулюванню торговельної діяльності приділяли К. І. Кролевецький (K. I. Krolevetskyi), Л. Міхневич (L. Mikhnevych), Н. В. Шигарова (N. V. Shyharova). Визнаючи внесок зазначених дослідників, слід констатувати, що вочевидь наука не відповідає на високий попит щодо формування законодавчої політики регулювання торговельних відносин, створення єдиної державної ідеології щодо напрямків правового регулювання торгівлі та, як результат, – високого запиту бізнесу до санації законодавства.

Мета статті – виявити й дослідити тенденції у правовому регулюванні торговельної діяльності, сформулювати висновки щодо системи норм у господарському законодавстві, які регулюють торгівлю, переважно внутрішню.

Виклад основного матеріалу. Торговельна діяльність як різновид господарської має свою нормативну основу – торговельне законодавство.

Торговельне законодавство слід визначити як сукупність нормативних актів, які регулюють торговельні відносини, що опосередковують безпосереднє здійснення торговельної діяльності і керівництва нею. Такі норми є підсистемою господарського законодавства, а відтак йому притаманні тотожні риси, зокрема:

– великий обсяг нормативно-правових актів, що вирізняються своєю розгалуженістю. Зазначене спричинено складністю торговельних відносин, схильністю їх до динамічного розвитку, а відтак і до мінливості правового регулювання. Суб'єктивною причиною можна назвати відсутність значної уваги законодавця до оптимізації торговельного законодавства та численні експерименти у сфері регулювання торгівлі, переважна більшість яких, на жаль,

не вписується в проголошену державну економічну політику;

– система торговельного законодавства характеризується множиною нормативних актів обмеженої сфери дії – відомчих чи локальних.

Система торговельного законодавства – це масив торговельно-правових норм, яким притаманні зв'язки та залежність між ними.

Правове регулювання торговельної діяльності ґрунтується на господарському законодавстві, в систему якого входять норми загальної сфери дії щодо господарської діяльності (в т. ч. пов'язану з торгівлею), а також норми, що регулюють функціонування її суб'єктів незалежно від видів і сфер цієї діяльності, а саме: Конституція України; Цивільний, Господарсько-процесуальний та Земельний кодекси; закони України «Про господарські товариства», «Про товариства з обмеженою і додатковою відповідальністю», «Про зовнішньоекономічну діяльність», «Про оренду державного та комунального майна», «Про страхування», «Про здійснення державних закупівель», «Про приватизацію державного та комунального майна», «Про кооперацію» тощо.

Зокрема, Конституція України закріплює право кожного на підприємницьку діяльність, яка не заборонена законом [2, ст. 42]. Відповідно держава забезпечує захист конкуренції в підприємницькій діяльності. Не допускаються зловживання монопольним становищем на ринку, неправомірне обмеження конкуренції та недобросовісна конкуренція. Види і межі монополії визначаються законом.

Держава захищає права споживачів, здійснює контроль за якістю і безпечністю продукції та всіх видів послуг і робіт, сприяє діяльності громадських організацій споживачів.

Цивільний кодекс України (далі – ЦК України) також містить низку норм, що закладають підґрунтя правового регулювання торговельних відносин, а саме норми ст. 636 [3] регулюють таку категорію, як ціна. Слід згадати, що саме ціна є істотною умовою господарського договору і на відміну від цивільно-правового обов'язково має бути зазначена у договорі (ст. 180 ГК України [4]).

Також можна навести норму ст. 633 ЦК України – публічний договір, ст. 656 ЦК України – предмет договору купівлі-продажу, § 2 – роздрібна купівля-продаж та ін.

Структура законодавства, що регулює торговельну діяльність, досить розгалужена й відрізняється хаотичністю, охопленням значного переліку предметів регулювання, а крім того містить низку застарілих нормативних актів. Аналіз законодавства дозволяє зробити припущення, що спостерігається свого роду тенденція до його систематизації й поділу на загальну та особливу частини.

Зокрема, до загальної частини слід віднести такі закони України: «Про ліцензування видів господарської діяльності» від 02.03.2015 р. № 222-VIII, «Про захист прав споживачів» від 12.05.1991 р. № 1023-XII, «Про рекламу» від 03.07.1996 р. № 270/96-ВР, «Про забезпечення санітарного та епідемічного благополуччя населення» від 24.02.1994 р. № 4004-XII, «Про охорону прав на знаки для товарів і послуг» від 15.12.1993 р. № 3689-XII, «Про застосування реєстраторів розрахункових операцій у сфері торгівлі, громадського харчування та послуг» від 06.07.1995 р. № 265/95-ВР, «Про основні засади державного нагляду (контролю) у сфері господарської діяльності» від 05.04.2007 р. № 877-V, «Про стандартизацію» від 05.06.2014 р. № 1315-VII, «Про телекомунікації» від 18.11.2003 р. № 1280-IV, «Про платіжні системи та переказ коштів в Україні» від 05.04.2001 р. № 2346-III, «Про вилучення з обігу, переробку, утилізацію, знищення або подальше використання неякісної та небезпечної продукції» від 14.01.2000 р. № 1393-XIV та ін.

Окрім того, до загальної частини можна додати такі постанови Кабінету Міністрів України: «Порядок відбору зразків продукції для визначення її якісних показників» від 31.10.2007 р. № 1280, «Правила побутового обслуговування населення» від 16.05.1994 р. № 313, «Про затвердження Порядку провадження торговельної діяльності та правил торговельного обслуговування населення» 15.06.2006 р. № 833, «Порядок гарантійного ремонту (обслуговування) або гарантійної заміни технічно складних побутових

товарів» від 11.04.2002 р. № 506, «Про затвердження Положення про порядок накладення та стягнення штрафів за порушення законодавства про захист прав споживачів» від 17.08.2002 р. № 1177, «Про реалізацію окремих положень Закону України «Про захист прав споживачів» від 19.03.1994 р. № 172 та ін. Слід назвати в цьому списку і накази Мінекономіки України «Про затвердження Правил роздрібної торгівлі непродовольчими товарами» від 19.04.2007 р. № 104, «Про затвердження Положення про штрихове кодування товарів» від 20.08.2002 р. № 255 та низку інших підзаконних актів.

Торговельна діяльність характеризується великим різноманіттям правовідносин, отже спеціальне законодавство можна поділити на групи залежно від таких ознак:

1. *За організацією ринків:* закони України «Про товарні біржі» від 10.12.1991 р. № 1956-ХІІ, «Про публічні закупівлі» від 25.12.2015 р. № 922-VIII; наказ Міністерства зовнішніх економічних зв'язків і торгівлі України «Про затвердження Правил роботи дрібнодрібною торговельною мережі» від 08.07.1996 р. № 369; наказ Мінекономіки та з питань європейської інтеграції України, МВС, ДПА, Держстандарту «Про затвердження Правил торгівлі на ринках» від 26.02.2002 р. № 57/188/84/105 та ін.

2. *За товарною належністю «Продовольчі товари»:*

– ресторанне господарство: наказ Міністерства економіки та з питань європейської інтеграції України «Про затвердження Правил роботи закладів (підприємств) ресторанного господарства» від 24.07.2002 р. № 219 та ін.;

– харчові продукти: Закон України «Про основні принципи та вимоги до безпечності та якості харчових продуктів» від 23.12.1997 р. № 771/97-ВР; наказ Міністерства економіки та з питань європейської інтеграції України «Про затвердження Правил роздрібної торгівлі продовольчими товарами» від 11.07.2003 р. № 185; наказ Міністерства зовнішніх економічних зв'язків і торгівлі України «Про затвердження Правил роздрібної торгівлі картоплею та плодоовочевою продукцією» від 08.07.1997 р. № 344 та ін.;

– тютюнові вироби: наказ Міністерства економіки та з питань

європейської інтеграції України «Про затвердження Правил роздрібної торгівлі тютюновими виробами» від 24.07.2002 р. № 218.

3. За товарною належністю «Не продовольчі товари»:

– лікарські засоби: закони України «Про лікарські засоби» від 04.04.1996 р. № 123/96-ВР, «Про наркотичні засоби, психотропні речовини і прекурсори» від 15.02.1995 р. № 60/95-ВР; Постанова Кабінету Міністрів України «Про внесення змін до Ліцензійних умов провадження господарської діяльності з виробництва лікарських засобів, оптової та роздрібної торгівлі лікарськими засобами, імпорту лікарських засобів (крім активних фармацевтичних інгредієнтів) та затвердження Типової форми договору про здійснення доставки лікарських засобів кінцевому споживачу» від 22.09.2021 р.

№ 1002 та ін.;

– нафтопродукти: Постанова Кабінету Міністрів України «Про затвердження Правил роздрібної торгівлі нафтопродуктами» від 20.12.1997 р. № 1442 та ін.;

– електроенергія: закони України «Про ринок електричної енергії» від 13.04.2017 р. № 2019-VIII, «Про Національну комісію, що здійснює державне регулювання у сферах енергетики та комунальних послуг» від 22.09.2016 р. № 1540-VIII; постанова Національної комісії, що здійснює державне регулювання у сферах енергетики та комунальних послуг «Про затвердження Правил роздрібного ринку електричної енергії» від 14.03.2018 р. № 312 та ін.;

– транспорт і його складові: Закон України «Про дорожній рух» від 30.06.1993 р. № 3353-XII; Постанова Кабінету Міністрів України «Про затвердження Порядку здійснення оптової та роздрібної торгівлі транспортними засобами та їх складовими частинами, що мають ідентифікаційні номери» від 11.11.2009 р. № 1200; наказ Мінпромполітики України «Про затвердження Порядку гарантійного ремонту (обслуговування) або гарантійної заміни дорожніх транспортних засобів» від 29.12.2004 р. № 721 та ін.;

– аудіо-візуальні товари: Закон України «Про розповсюдження примірників аудіовізуальних творів, фонограм, відеограм, комп'ютерних

програм, баз даних» від 23.03.2000 р. №1587-III тощо;

– дорогоцінні метали і каміння: Постанова Кабінет Міністрів України «Про Правила торгівлі дорогоцінними металами (крім банківських металів) і дорогоцінним камінням, дорогоцінним камінням органогенного утворення та напівдорогоцінним камінням у сирому та обробленому вигляді і виробами з них, що належать суб'єктам господарювання на праві власності» від 04.06.1998 р. № 802 тощо.

Перша (загальна частина) містить нормативні акти, що стосуються однаковою мірою всіх суб'єктів торговельної діяльності, видів і форм торгівлі, а також певних груп товарів, щодо торгівлі якими встановлюється державне регулювання.

Вочевидь одним з основних нормативних актів загальної частини спеціального законодавства в торговельній діяльності є Закон України «Про ліцензування видів господарської діяльності» від 02.03.2015 р. [5] в частині регулювання видів торговельної діяльності, що потребують спеціального дозволу. Так, згідно з ч. 1. ст. 7 даного нормативного акта до торговельної діяльності, що підлягає ліцензуванню, віднесено:

а) виробництво і торгівля спиртом етиловим, коньячним і плодовим та зерновим дистилятом, біоетанолом, алкогольними напоями та тютюновими виробами і пальним, зберігання пального, яка ліцензується відповідно до Закону України «Про державне регулювання виробництва і обігу спирту етилового, коньячного і плодового, алкогольних напоїв, тютюнових виробів та пального»;

б) виробництво лікарських засобів, оптова та роздрібна торгівля лікарськими засобами, імпорт лікарських засобів (окрім активних фармацевтичних інгредієнтів) – з урахуванням особливостей, визначених Законом України «Про лікарські засоби»;

в) виробництво та ремонт вогнепальної зброї невійськового призначення і боєприпасів до неї, холодної зброї, пневматичної зброї калібру понад 4,5 мм і швидкістю польоту кулі понад 100 м/с, торгівля вогнепальною зброєю

невійськового призначення та боєприпасами до неї, холодною зброєю, пневматичною зброєю калібру понад 4,5 мм і швидкістю польоту кулі понад 100 м/с; виробництво спеціальних засобів, заряджених речовинами сльозоточивої та дратівної дії, індивідуального захисту, активної оборони та їх продаж;

г) культивування рослин, включених до таблиці I Переліку наркотичних засобів, психотропних речовин і прекурсорів, затвердженого Кабінетом Міністрів України; розроблення, виробництво, виготовлення, зберігання, перевезення, придбання, реалізація (відпуск), ввезення на територію України, вивезення з території України, використання, знищення наркотичних засобів, психотропних речовин і прекурсорів, включених до зазначеного Переліку, з урахуванням особливостей, визначених Законом України «Про наркотичні засоби, психотропні речовини і прекурсори»;

д) діяльність, пов'язана з розробленням, виготовленням, постачанням спеціальних технічних засобів для зняття інформації з каналів зв'язку та інших технічних засобів негласного отримання інформації (критерії належності та перелік технічних засобів негласного отримання інформації визначаються Кабінетом Міністрів України за поданням Служби безпеки України);

е) діяльність у сфері електроенергетики, яка ліцензується з урахуванням особливостей, визначених Законом України «Про ринок електричної енергії», і діяльність у сфері використання ядерної енергії, яка ліцензується відповідно до Закону України «Про дозвільну діяльність у сфері використання ядерної енергії».

Відповідно кожен із зазначених видів господарсько-торговельної діяльності супроводжується ліцензійними умовами, що унормовують порядок такої торгівлі та підстави її здійснення.

Наступним ключовим актом є Закон України «Про захист прав споживачів» від 12.05.1991 р. № 1023-XII в поточній редакції. Основною його метою є регулювання відносини між споживачами товарів, робіт і послуг та виробниками і продавцями товарів, виконавцями робіт і надавачами послуг

різних форм власності, встановлює права споживачів, а також визначає механізм їх захисту та основи реалізації державної політики у сфері захисту прав споживачів. Зазначений нормативний акт запроваджує основи регулювання відносин між споживачем товарів (робіт, послуг) і їх виробниками, продавцями, виконавцями різних форм власності. Поміж яких вимоги щодо якості товару, а також інформації про товар (роботу, послугу), яку надає продавець (виробник, виконавець). Окрім того, врегульовано основні вимоги до гарантійного терміну на товар. Низка норм присвячена відповідальності у випадку виявлення недоліків чи фальсифікації товару протягом гарантійного терміну.

Відповідно до цього закону товари, на які актами законодавства встановлено обов'язкові вимоги щодо їх безпеки, підлягають обов'язковій сертифікації. Реалізація та використання таких товарів, виконання робіт та надання послуг без сертифіката відповідності забороняється. Підставою для дозволу на ввезення таких товарів на територію України є поданий до митних органів сертифікат відповідності, виданий або визнаний уповноваженим на те органом.

Законом визначаються вимоги до інформації про товари, яка повинна міститись у супровідній документації, на етикетці, або наноситься шляхом маркуванням чи іншим способом (у доступній наочній формі), прийнятним для окремих видів товарів.

У законі зазначається, що правила побутового та інших видів обслуговування (виконання робіт, надання послуг) затверджується Кабінетом Міністрів України. На виконання цієї норми спрямована низка нормативних актів, а саме: «Правила побутового обслуговування населення», затверджені Постановою Кабінету Міністрів України від 16.05.1994 р. № 313; Постанова Кабінету Міністрів України «Про затвердження Порядку провадження торговельної діяльності та правил торговельного обслуговування населення» від 15.06.2006 р. № 833; наказ Мінекономіки України «Про затвердження Правил роздрібної торгівлі непродовольчими товарами» від 19.04.2007 р.

№ 104, зареєстрований в Міністерстві юстиції України 08.11.2007 р. за № 1257/14524; Постанова Кабінету Міністрів України «Про реалізацію окремих положень Закону України «Про захист прав споживачів» від 19.03.1994 р. № 172 (Перелік сезонних товарів, гарантійні терміни за якими обчислюються з початку відповідного сезону; Перелік товарів, з яких утворюється обмінний фонд; Перелік товарів належної якості, що не підлягають обміну (поверненню)) та ін.

Слід розглянути й такий загальний для регулювання торговельної діяльності нормативний акт, як Закон України «Про рекламу», що визначає засади рекламної діяльності в державі, регулює відносини, що виникають у процесі виробництва, розповсюдження та споживання реклами.

Відповідно до цього закону, реклама – це інформація про особу чи товар, розповсюджена у будь-якій формі та у будь-який спосіб і призначена сформулювати або підтримати обізнаність споживачів реклами та їх інтерес щодо таких осіб чи товару. Застосування мови у рекламі здійснюється відповідно до чинного законодавства України про мови.

Загальна частина законодавства про регулювання торговельної діяльності містить окрім норм, що регулюють порядок її здійснення, також і акти, які унормовують організаційно-господарський компонент торговельної діяльності. Найбільш актуальним серед них є Закон України «Про застосування реєстраторів розрахункових операцій у сфері торгівлі, громадського харчування та послуг». Суспільна зацікавленість і публічний інтерес у регулюванні відносин обліку торговельних операцій робить цей закон чи не найобговорюванішим. Законом встановлюються деякі обов'язки суб'єктів господарювання, які здійснюють розрахункові операції в готівковій або безготівковій формі при продажу товарів або наданні послуг з громадського харчування, запроваджується відповідальність за порушення його вимог.

У продовження теми про облік грошових операцій слід згадати про Закон України «Про платіжні системи та переказ коштів в Україні». У ньому визначаються загальні засади функціонування платіжних систем і систем

розрахунків в Україні, поняття та загальний порядок проведення переказу коштів у межах України, встановлюється відповідальність суб'єктів переказу, а також визначається загальний порядок здійснення нагляду (оверсайта) за платіжними системами.

За результатами аналізу загальної частини законодавства про торговельну діяльність можна дійти висновку про відсутність системності у регулюванні ключових інститутів торгівлі, що супроводжується великою кількістю нормативних актів різної юридичної сили. Зазначене ускладнює їх застосування суб'єктами торговельної діяльності і тягне за собою посилення корупційної складової.

Друга (спеціальна) частина включає систему нормативних актів, що регулюють особливості здійснення торговельної діяльності та функціонування її суб'єктів за різних кваліфікуючих ознак. Так, регулювання торгівлі відрізняється залежно від таких обставин: форма організації ринку; товарна належність (продовольчі/непродовольчі); ресторанне господарство та ін.

За формою організації ринку торгівля може здійснюватися на біржах, ринках, торгах, а також роздрібна та оптова торгівля. Відповідно Закон України «Про товарні біржі» визначає правові умови створення та функціонування товарних бірж на території України як організованих товарних ринків. Новелою закону стало поширення на правовідносини щодо регулювання господарської діяльності товарних бірж деяких положень Закону України «Про ринки капіталу та організовані товарні ринки», що прямо передбачають його поширення на товарні біржі.

Ще однією формою організації торгівлі є ринок, що регулюється наказом Мінекономіки та з питань європейської інтеграції України, МВС, ДПА, Держстандарту «Про затвердження Правил торгівлі на ринках» від 26.02.2002 р. №57/188/84/105. Цей нормативний акт за своєю юридичною силою носить рекомендаційний характер для органів місцевого самоврядування, що розробляють на місцях локальні правила регулювання такої форми торгівлі.

Закон України «Про публічні закупівлі» запроваджує регулювання торговельної діяльності зі спеціальним суб'єктом, а саме державою. Цей Закон визначає правові та економічні засади здійснення закупівель товарів, робіт і послуг для забезпечення потреб держави, територіальних громад та об'єднаних територіальних громад.

Метою цього закону є забезпечення ефективного та прозорого здійснення закупівель, створення конкурентного середовища у сфері публічних закупівель, запобігання проявам корупції у цій сфері, розвиток добросовісної конкуренції.

Наступна форма – дрібнороздрібна торгівля, регулюється наказом Міністерства зовнішніх економічних зв'язків і торгівлі України «Про затвердження Правил роботи дрібнороздрібної торговельної мережі» від 08.07.1996 р. № 369, який визначає вимоги до її організації, приміщень та обладнання й поширюється на суб'єктів господарювання всіх форм власності, що здійснюють підприємницьку діяльність у сфері торгівлі та ресторанного господарства.

Ще однією ланкою регулювання торговельної діяльності є нормативні акти щодо торгівлі окремими критично важливими групами товарів. Необхідність запровадження спеціального механізму правового регулювання торгівлі зазначених товарів впливає з високого публічного інтересу, який полягає у збереженні економічної, екологічної, чи то навіть політичної безпеки держави та суспільства.

Вважаємо за необхідне навести перелік лише найбільш значних в обігу груп товарів, не надаючи вичерпного списку нормативно правових актів з міркувань ефективності наукового дослідження і збереження екстрактованої думки про напрями законодавчої політики регулювання торговельних відносин.

Відтак, мають окреме регулювання торговельні правовідносин щодо: ресторанного господарства, харчових продуктів, алкоголю, непродовольчих товарів, таких як тютюнові вироби, лікарські засоби, нафтопродукти, електроенергія, транспорт та його складові, аудіо-візуальні товари, дорогоцінні метали та каміння тощо.

Отже, у спеціальній частині законодавча база господарсько-правового регулювання торговельної діяльності налічує чи не найчисленніший перелік норм з поміж інших інститутів господарського права.

Проведене дослідження дозволяє дійти таких **висновків**:

– по-перше, законодавство, що регулює торговельну діяльність, дійсно охоплює значну частину правовідносин у цій сфері, однак є хаотичним, непослідовним, відображається в актах різної юридичної сили;

– по-друге, простежується певна нечітко виражена тенденція до формування загальної та спеціальної частин законодавства щодо регулювання торговельної діяльності;

– по-третє, динамічність розвитку правовідносин у сфері торгівлі зумовлена актуальним попитом на це економіки як України, так світової в цілому. Зазначене ставить перед державою нагальне питання сформулювати й визначити у Державній програмі економічного розвитку ідеологію (програми) законодавчої торговельної політики. Вказане унеможливить хаотичність у нормотворчій діяльності й натомість спрямує законодавство України до якнайшвидшої його адаптації до норм СОТ, членом якої є Україна;

– по-четверте, на нашу думку, слід повернутися до ідей кодифікації законодавства про торговельну діяльність, що мало місце в минулому. Це надасть екзистенційно мінливому законодавству відносну сталість, а також збереження напрямів правового регулювання у зазначених вище торговельних інституціях.

Список літератури

1. Україна 2020–2021: невинуваті очікування, неочікувані виклики (аналітичні оцінки). URL: <https://razumkov.org.ua/uploads/other/2021-PIDSUMKI-PROGNOZI-UKR-ENG.pdf> (дата звернення: 12.09.2021).
2. Конституція України : Закон України від 28.06.1996 р. № 254к/96-ВР. *Відомості Верховної Ради України*. 1996. № 30. Ст. 141.
3. Цивільний кодекс України : Закон України від 16.01.2003 р. № 435-IV. *Відомості Верховної Ради України*. 2003. № 40. Ст. 356.
4. Господарський кодекс України : Закон України від 03.11.2003 р. № 436-IV. *Відомості Верховної Ради України*. 2003. № 18. Ст. 144.
5. Про ліцензування видів господарської діяльності : Закон України від 02.03.2015 р. № 222-VIII. *Відомості Верховної Ради України*. 05.06.2015 р. № 23. С. 1234. Ст. 158.

Крупа Л. В., канд. юрид. наук, доц., доцент кафедры хозяйственного права, Национальный юридический университет имени Ярослава Мудрого, Украина, г. Харьков.
e-mail: taran.ukraine@gmail.com ; ORCID 0000-0002-8439-5905

О нормативно-правовом регулировании хозяйственно-торговой деятельности в Украине

Статья посвящена исследованию актуального состояния законодательства в сфере регулирования хозяйственно-торговой деятельности в Украине. Рассмотрены проблемы места в хозяйственном торговом законодательстве, его признаки, система и тенденции формирования. Выделено условно общее и специальное законодательство, регулирующее торговую деятельность. Установлена определенная направленность в систематизации норм правового регулирования в зависимости от объекта регулирования, а именно организации рынка и товарной принадлежности. Проведен анализ основных нормативных актов в сфере торговли.

Ключевые слова: торговая деятельность; хозяйственно-торговое законодательство; торговля.

Krupa L. V., PhD in Law, Associate Professor, Associate Professor of the Department of Economic Law, Yaroslav Mudryi National Law University, Ukraine, Kharkiv.
e-mail: taran.ukraine@gmail.com ; ORCID 0000-0002-8439-5905

On the legal regulation of economic and commercial activities in Ukraine

The article is devoted to the study of the current state of regulatory and legal regulation of trade activities in Ukraine. The problems of the place in the economic legislation of trade, its signs, system and tendencies of formation are considered. The conditionally general and special legislation regulating trade activity is allocated. There is a certain direction in the systematization of legal regulation depending on the object of regulation, namely the organization of the market and commodity affiliation. The analysis of the basic regulations in the field of trade is carried out.

Formulation of the problem. One of the factors that influenced the scientific interest was modern sociological research. Among them, it is widely believed that the global economic crisis caused by the COVID-19 virus has brought trade to the forefront of the national economy on the basis of growth in development. Thus, the Razumkov Center's Annual Survey states: "According to the results of 2019, the share of manufacturing in the structure of GDP by production method was 10.8 %, wholesale and retail trade, repair of motor vehicles – 13.2 %, then according to the results of three quarters of 2020. the corresponding figures were 10.2 % and 14 %. That is, the characteristic of the Ukrainian economy is increasingly not the creation of new modern products, but the repair and resale of obsolete products. In addition, recently there has been systemic uncertainty regarding the management and organization of economic activity by central government, which, accordingly, does not contribute to overcoming the crisis.

Analysis of recent research and publications. In the domestic science of economic law there are no modern studies of trade regulation as a kind of economic. Among the scientists who have conducted research in this area in the past can be distinguished G.F. Shershenevich, Ye.O. Krasheninnikov, D.V. Zerkalov, A.A. Popov. In the modern literature, some attention was paid to the legal regulation of trade L. Mikhnevych, N.V. Shigarova, K.I. Krolevetsky. Recognizing the contribution of these researchers, it should be noted that science does not meet the high demand for the formation of legislative policy to regulate trade relations, the creation of a single state ideology in the areas of legal regulation of trade and as a result - high business demand for legislation.

Keywords: trading activities; economic and commercial legislation; trade.

References

1. Ukraine 2020–2021: nevypravdani ochikuvannia, neochikuvani vyklyky (analytychni otsinky). URL: <https://razumkov.org.ua/uploads/other/2021-PIDSUMKI-PROGNOZI-UKR->

ENG.pdf [in Ukrainian].

2. Konstitutsiia Ukrainy: Zakon Ukrainy vid 28.06.1996 r. № 254k/96-VR. (1996). *Vidomosti Verkhovnoi Rady Ukrainy*, 30, art. 141.

3. Tsyvilnyi kodeks Ukrainy: Zakon Ukrainy vid vid 16.01.2003 r. № 435-IV. (2003). *Vidomosti Verkhovnoi Rady Ukrainy*, 40, art. 356.

4. Hospodarskyi kodeks: Zakon Ukrainy vid 03.11.2003 r. № 436-IV. (2003). *Vidomosti Verkhovnoi Rady Ukrainy*, 18, art. 144.

5. Pro litsenzuvannya vydiv hospodarskoï diialnosti: Zakon Ukrainy vid 02.03.2015 r. № 222-VIII. (2015). *Vidomosti Verkhovnoi Rady Ukrainy vid 05.06.2015*, 23, 1234, art. 158.

Надійшла до редколегії 09.11.2021 р.

